

Anna Mik (PhD Student of the Faculty of “Artes Liberales” University of Warsaw)

Abstract of the presentation at the conference Monstrous Imaginarium. Monstrous Narrations in Children’s, Young Adult and Fantasy Literature at the Children’s Book Museum in Warsaw, May 17-18, 2019

Antyczny queer i literatura dziecięca. Męskie postaci syren w świetle badań genderowych / Ancient Queer and Children’s Literature. Mermen Characters in the Light of Gender Studies

Można by zaryzykować stwierdzenie, że mitologiczne monstra, a w szczególności te odgrywające role antagonistów, bardzo często nie mają określonej płci. Z drugiej strony można przecież spotkać i takie, które są kojarzone przede wszystkim z jedną płcią - i takim przykładem byłyby choćby syreny. W *Odysei* Homera istoty te miały zwodzić marynarzy pięknym śpiewem, a następnie pożerać swoje ofiary. W tej mitycznej opowieści autor nie podaje opisu syren (które w antyku były przedstawiane jako ptaki z kobiecymi twarzami): podobnie jak w narracjach baśniowych, bohaterki były swoimi funkcjami. Jedną z nich byłoby, jak sądzę, zaznaczanie antynomii pomiędzy jednostką męską i kobiecą, wytwarzanie międzypłciowego napięcia pomiędzy tymi „monstrami” oraz genderowa polaryzacja antycznych wytworów kultury: herosa i jego przeciwniczek.

Interesującym pod tym względem zabiegiem wydaje się „obsadzenie” w roli syren postaci męskich przez współczesnych twórców literatury dla najmłodszych. Utwory recepcyjne, takie jak *Julian is a Mermaid* Jessiki Love oraz *The Sea Tiger* Vicotrii Turnbull wyraźnie rezonują z tradycją antyczną (i nie tylko z antyczną) i poprzez podejmowanie dyskusji na temat identyfikacji płciowej ukazują nowe sensy syrenich opowieści. W pierwszym utworze główny bohater przebiera się w kobiece stroje, przeobrażając się tym samym w „syrenę”. Choć na początku reakcja jego opiekunki (babci) jest niepewna, ostatecznie razem wychodzą na ulicę jako „syreny” i dołączają do „ławicy” potworów - parady równości pod przewodnictwem Love. W drugim utworze młody syren, do tej pory przyjaźniący się jedynie z tytułowym morskim tygrysem, odnajduje przyjaciela „swojego własnego gatunku”, z którym postanawia wyruszyć w ekscytującą podróż. Temat odnajdywania tożsamości wydaje się dla Turnbull nadrzędnym, a wybór syreny jako tradycyjnie kobiecego potwora - nieprzypadkowy.

Zestawienie tych dwóch picturebooków - jeszcze nieprzetłumaczonych na język polski - pozwoli na dokonanie analizy genderowej obu syrenich bohaterów. Ich „potworność” wyrażona za pomocą figury syreny - niegdyś wygłodniałej i drapieżnej - stanie się dla mnie kategorią nadrzędną, za którą podążać będzie pytanie: czego najbardziej pragną syreni?

This Project has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union’s Horizon 2020 Research and Innovation Programme under grant agreement No 681202, *Our Mythical Childhood... The Reception of Classical Antiquity in Children’s and Young Adults’ Culture in Response to Regional and Global Challenges*, ERC Consolidator Grant (2016-2021), led by Prof. Katarzyna Marciniak, Faculty of “Artes Liberales” of the University of Warsaw.

European Research Council
Established by the European Commission